

بسم الله الرحمن الرحيم

- این مطالب گزیده ای از یک کتاب در حال نگارش است و فقط برای استفاده شخصی شما ارائه شده است. انتشار آن به هر شکل مجاز نیست.

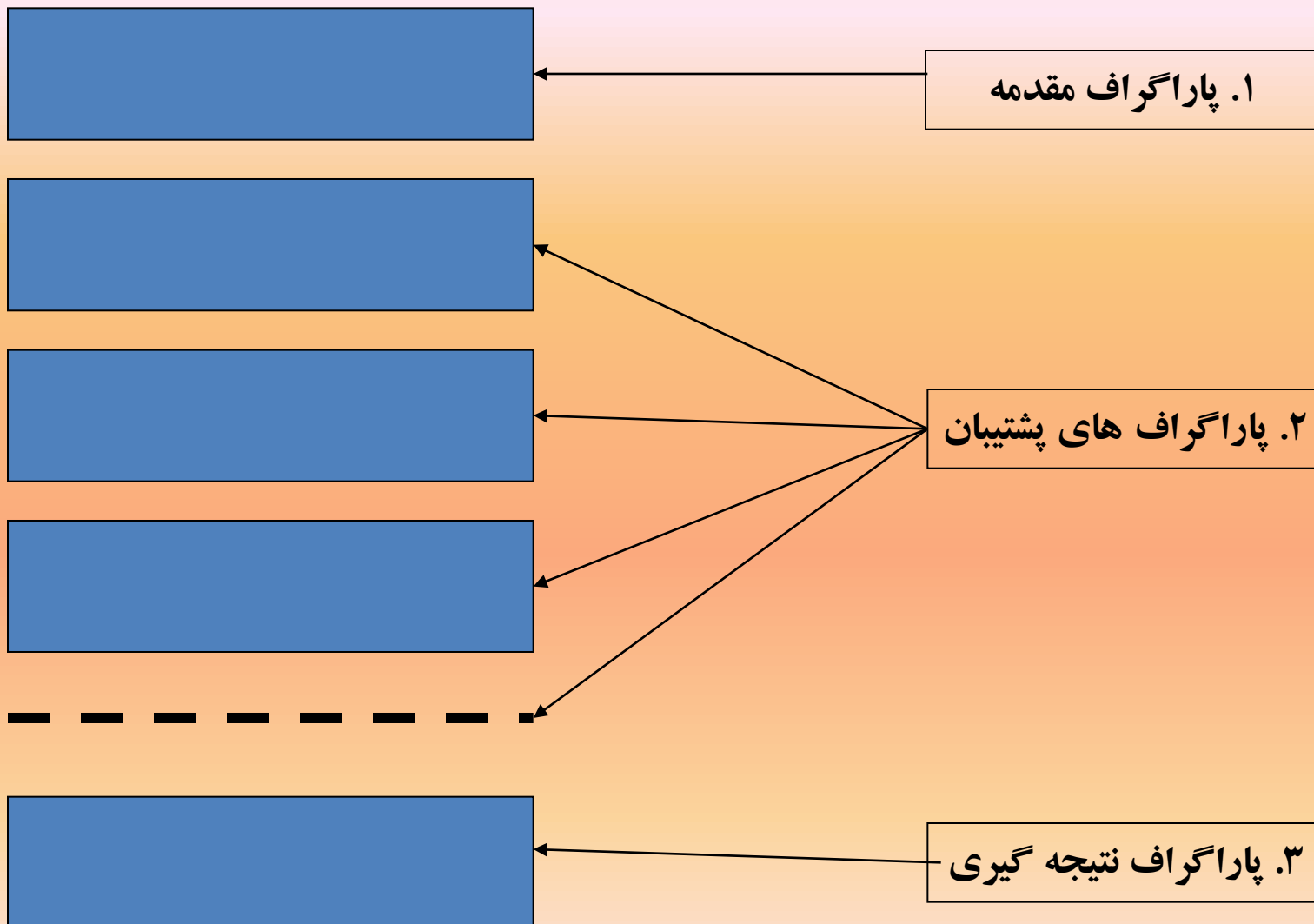
در این جلسه:

- ۱. مروری بر مطالب کارگاه پیشین
- ۲. تاریخچه نگارش علمی
- ۳. تفاوت های گفتار و نوشتار
- ۴. ویژگی های نگارش علمی

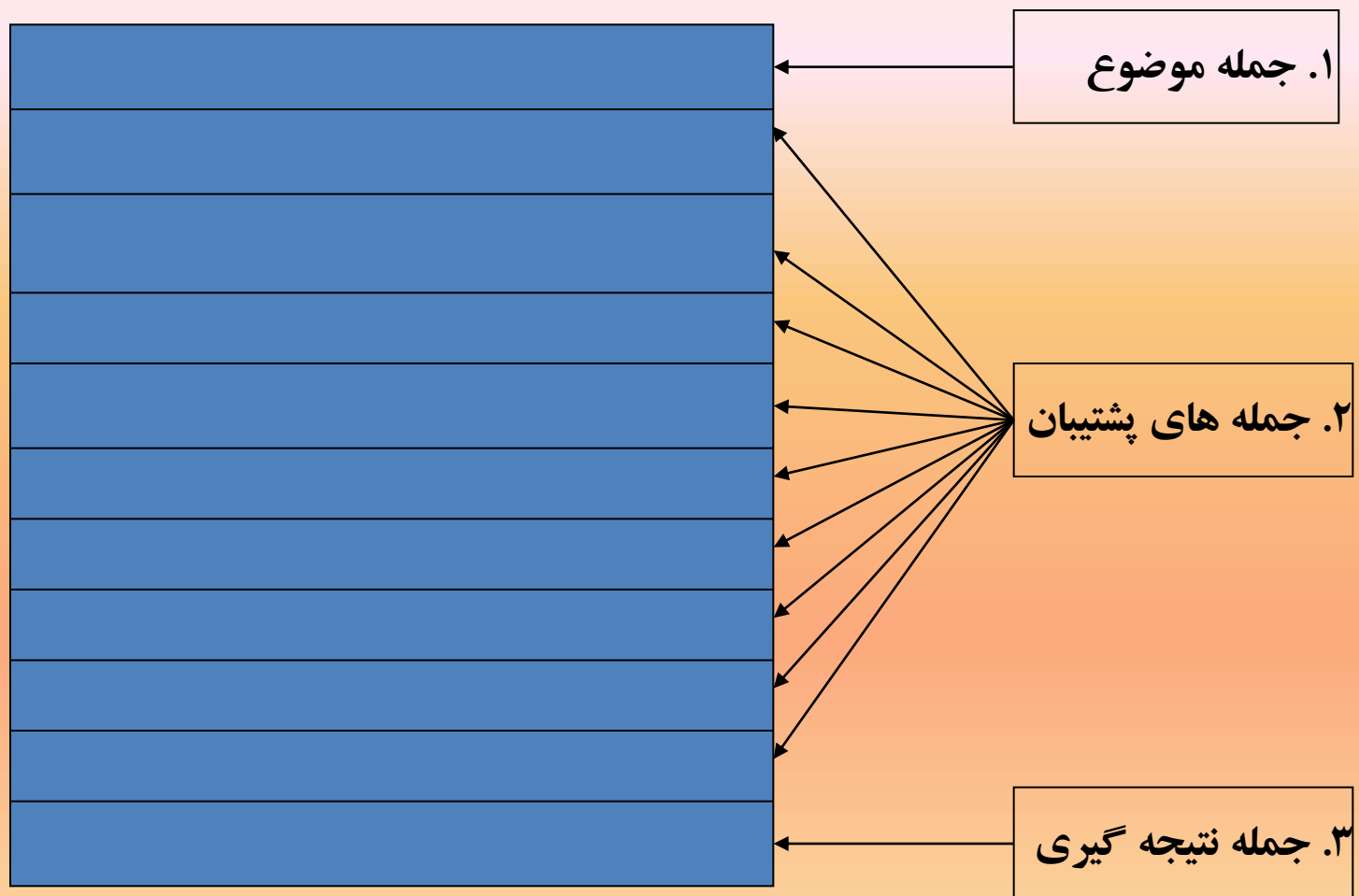
مروری بر مطالب کارگاههای قبل

- ساختمان پاراگراف
- وحدت (موضوعی)
- انسجام (خطی)
- روشهای بسط پاراگراف
- ساختمان مقاله های پنج-پاراگرافی
- پاراگراف مقدمه
- پاراگرافهای پشتیبان
- پاراگراف نتیجه گیری
- انواع مقاله
- طبقه بندی، مقابله و مقایسه، علت و معلول، تحلیل فرآیند، حل مشکل، استدلالی (یا جدلی)

ساختمان مقاله

ساختمان پارگراف پشتیبان

وحدت موضوعی

- رابطه ای عمودی است که میان جمله های پشتیبان و اندیشه ناظر بر پاراگراف برقرار است. به این ترتیب، هر کدام از جمله های پشتیبان فقط باید به بسط آنچه که در جمله موضوع و اندیشه ناظر بر پاراگراف بیان شده است پردازد.

روشهای بسط پاراگراف و حفظ وحدت موضوعی

- مثال

- مثال کوتاه

- مثال روایی

- توصیف

- توصیف عینی

- توصیف ذهنی، یا احساسی

- استدلال

- استدلال استقرایی

- استدلال قیاسی (یا استنتاجی)

- روش ترکیبی

انسجام خطی

- انسجام خطی نشان می دهد که نویسنده چگونه مطالبی را که در قالب تمثیل، توصیف، یا استدلال در جمله های پشتیبان ذکر کرده است چگونه به صورت منظم پشت سر هم آورده است. در یک پاراگراف خوب جمله های پشتیبان به گونه ای چیده می شوند که نظامی منطقی در ذهن خواننده ایجاد کنند. برای کسب انجام خطی می توان از **کلمات و عبارات انتقالی** استفاده کرد.

روشهای حفظ انسجام خطی

❖ به کارگیری کلمات و عبارات انتقالی

❖ استفاده از الگوهای انسجام

1. زمانی

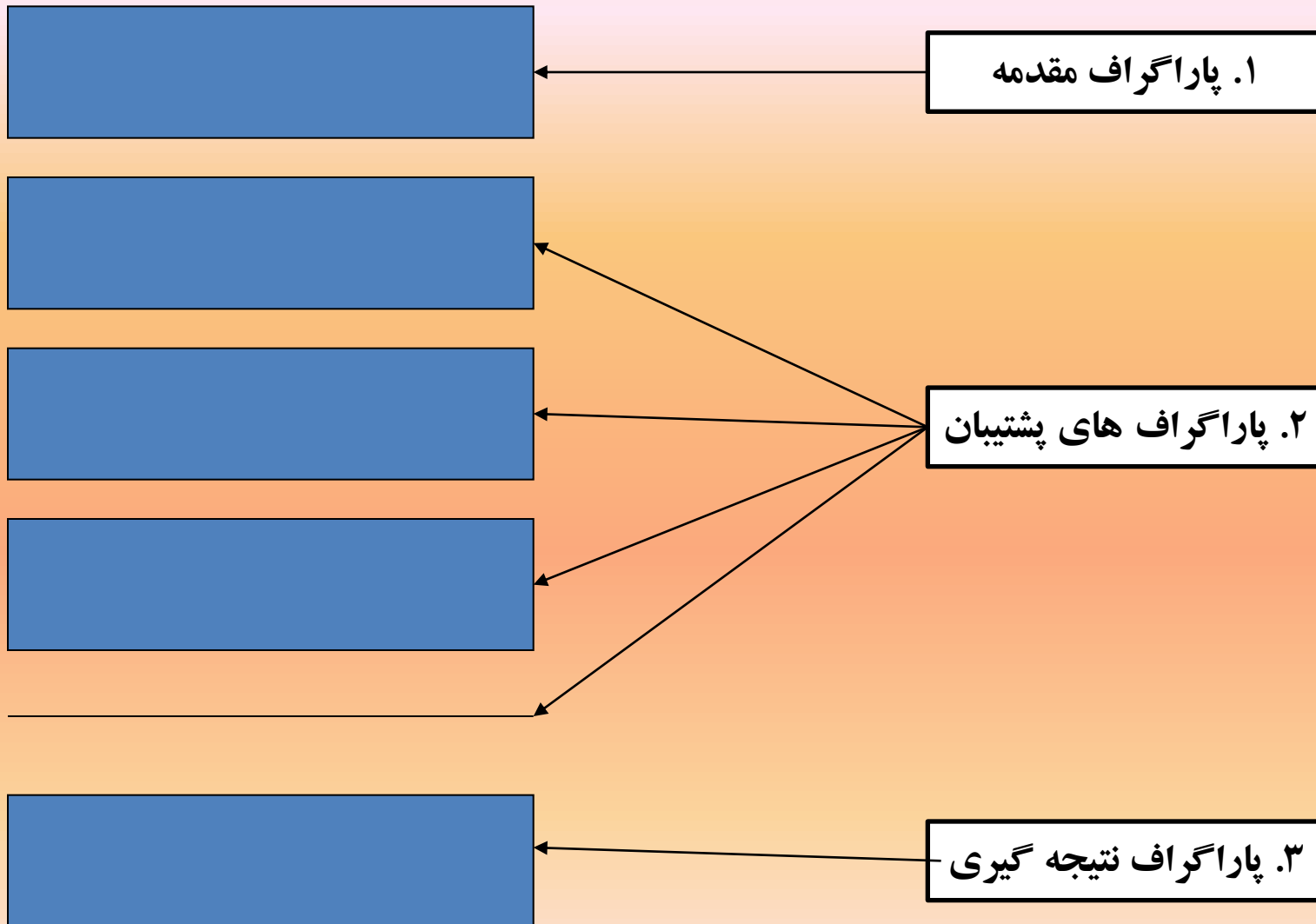
2. مکانی

3. جزء به کل

4. کل به جزء

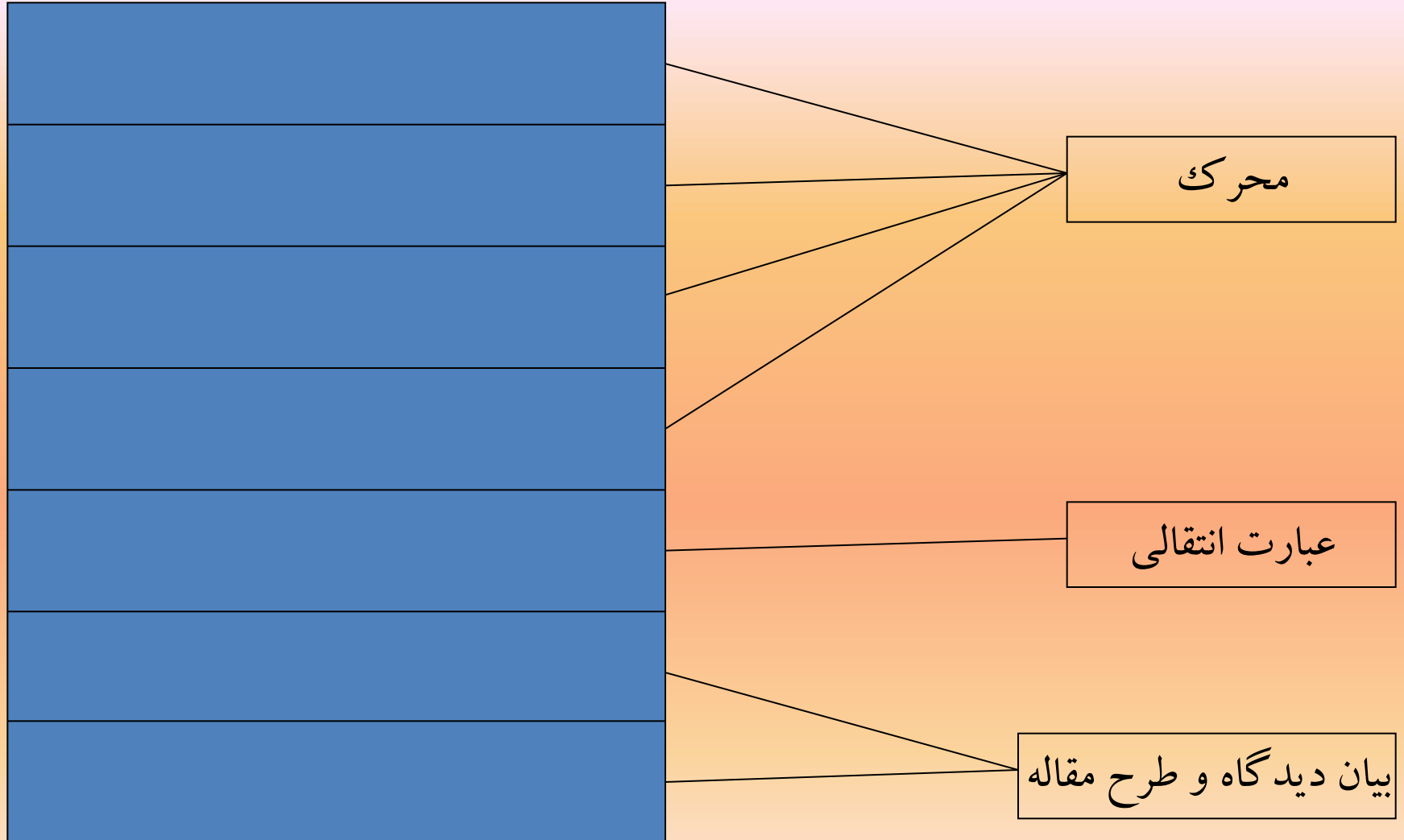
5. ترتیب اهمیت

ساختمان مقاله

ساختار پاراگراف مقدمه

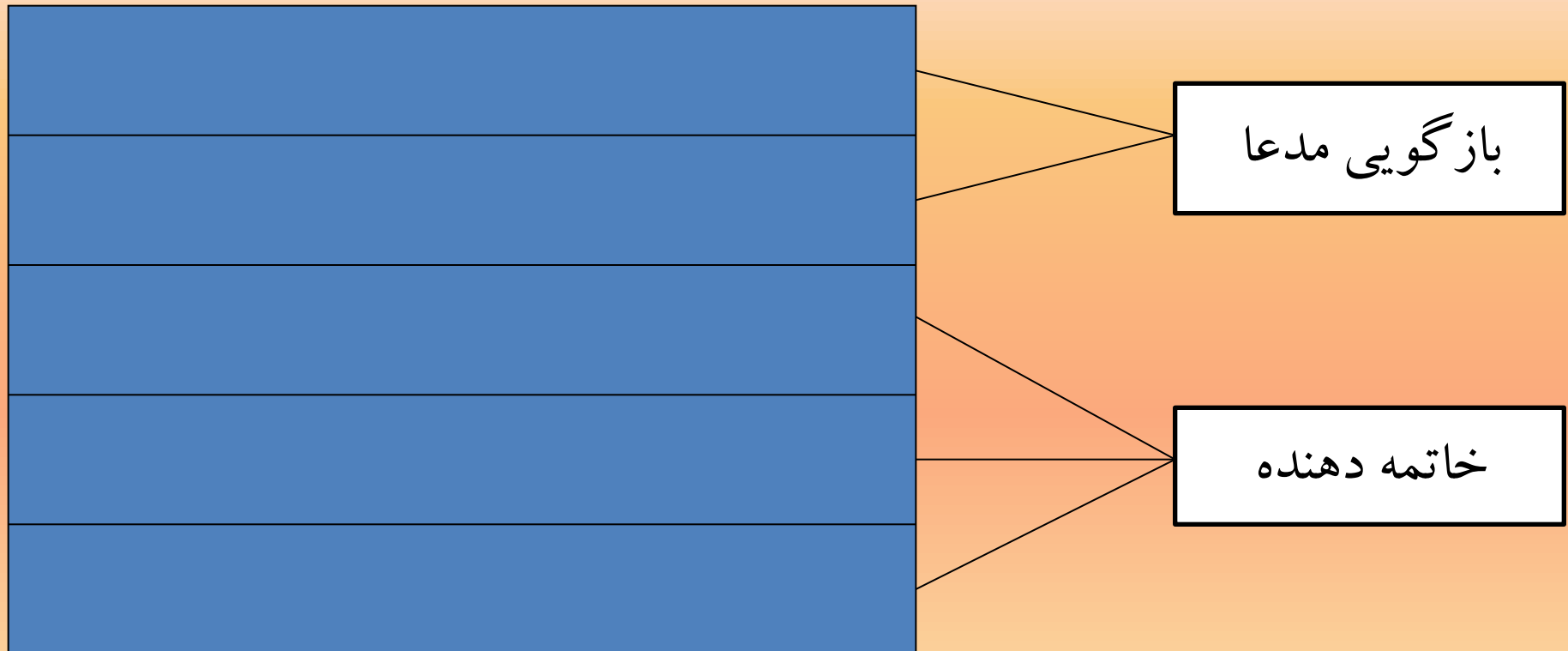
عنوان مقاله

روشهای نگارش محرک در پاراگراف مقدمه

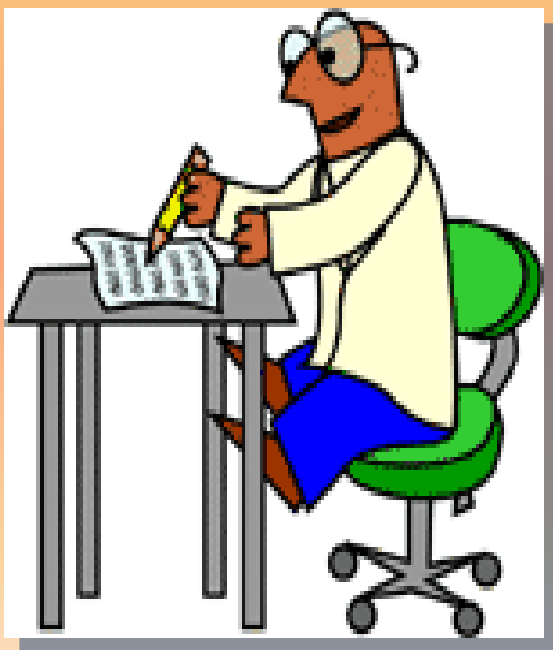
- استفاده از یک داستان بسیار کوتاه و مرتبط
- استفاده از آمار و ارقام
- تعریف یکی از مفاهیم مهم مقاله
- روش هرم وارونه (قیفی): حرکت از توصیف های کلی و محدود شدن به مدعای مقاله
- شروع با یک پرسش

ساختمان پاراگراف نتیجه گیری

الگوهای برای نگارش مقاله پنج پاراگرافی

- ❖ طبقه بندی
- ❖ مقابله و مقایسه
- ❖ علت و معلول
- ❖ تحلیل فرآیند
- ❖ حل مشکل
- ❖ استدلال

تاریخچه نگارش علمی در غرب

1. **قرون وسطی:** در طی این دوره، علم آموزی عمدتاً به تعلیم و تربیت فردی و اخلاقی خلاصه می شد. آثار کلاسیک روم و یونان باستان در دیرها و صومعه ها نگهداری می شد و تکثیر کتاب در قالب نسخه های خطی و با تعداد بسیار محدود صورت می گرفت. اما نوشتن راه اصلی گسترش علم و دانش نبود تا این که اولین دستگاه چاپ توسط گوتنبرگ در حدود سال ۱۴۴۰ به جهان عرضه شد؛ تا قرن ۱۶ تعداد کتابهای چاپ شده به حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون نسخه رسید.

تاریخچه نگارش علمی در غرب

- ۲. رنسانس: بسیاری از نسخ علمی قدیمی کشف و مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. در این دوره دانشمندانی بودند که به مطالعه‌ی پدیده‌های طبیعی می‌پرداختند و یافته‌های خود را به نگارش در می‌آوردند. اما مشکل این بود که هیچ نظام و نهاد رسمی‌ای وجود نداشت تا این امکان را فراهم آورد که این افراد بتوانند آثار، روش‌ها، و مفروضات همدیگر را مورد بازبینی قرار دهند. در حقیقت، تنها وسیله‌ی ارتباط بین دانشمندان در آن دوره مکاتبات شخصی بود.

تاریخچه نگارش علمی در غرب

- ۳. قرن هفدهم: اولین نهاد رسمی برای ارائه یافته‌های علمی، انجمن سلطنتی لندن برای پیشبرد علوم طبیعی بود که در سال ۱۶۶۰ بنیان نهاده شد. در این انجمن، نشست‌هایی برای ارائه مقالات علمی تشکیل می‌شد و در آن‌ها دانشمندان در مورد روش‌ها و نتایج علمی به دست آمده با یکدیگر بحث می‌کردند و همدیگر را به چالش می‌کشیدند. در همین انجمن بود که برای اولین بار سنت داوری کردن مقالات علمی رایج شد و مقاله‌های علمی داوری شده در مجله‌ی تعاملات فلسفی [Philosophical Transactions] در ششم مارس ۱۶۶۵ به چاپ رسیدند. کلمه‌ی «فلسفی» در عنوان این مجله به معنای «علمی» است زیرا در آن زمان به این معنا به کار می‌رفته است.

تفاوت‌های گفتار و نوشتار

• پیش از پرداختن به ویژگی‌های نگارش علمی بهتر است

تفاوت‌های گفتار و نوشتار را به طور کلی مرور کنیم

تفاوت‌های گفتار و نوشتار

نوشتار	گفتار
نوشتار جدیدتر (بعضی زبان‌ها شکل نوشتاری ندارند و فقط صحبت می‌شوند)	۱. به لحاظ تاریخی گفتار قدیمی‌تر است
نوشتار پایدارتر است و به صورت مکتوب باقی می‌ماند	۲. گفتار در لحظه است و دوام ندارد
در نوشتار، تعامل یا وجود ندارد یا غیر مستقیم است	۳. در گفتار تعامل مستقیم با شنونده وجود دارد

تفاوت‌های گفتار و نوشتار

نوشتار	گفتار
محتوای نوشتار هنگام نگارش قابل اصلاح است ولی وقتی از نویسنده فاصله گرفت دیگر قابل اصلاح نیست	۴. محتوای گفتار در همان لحظه قابل اصلاح است
نوشتار دقیق تر است چون هنگام نگارش قابل اصلاح است و نویسنده زمان کافی برای اندیشیدن در اختیار وجود دارد	۵. گفتار از دقت کمتری برخوردار است چون زمان زیادی برای فکر کردن وجود ندارد
نوشتار به لحاظ محتوایی بسیار غلیظ است؛ مملو از واژگان مهم و اندیشه است	۶. گفتار به خاطر در اختیار نبودن زمان کافی به لحاظ محتوایی رقیق است

تفاوت‌های گفتار و نوشتار

نوشتار	گفتار
مشخصه نوشتار، علائم ویرایشی مانند نقطه، ویرگول، علامت نقل قول، گیومه و غیره است.	۷. مشخصه گفتار، آهنگ صدا، تکیه، سکوت، و غیره است
زبان مورد استفاده در نوشتار پیچیده تر و رسمی تر است (کلمات علمی و تخصصی و ساختارهای دستوری پیچیده تر و طولانی تر)	۸. نوع زبان مورد استفاده در گفتار، ساده تر و محاوره ای تر است (استفاده از کلمات روزمره تر، جمله های کوتاه تر)
اما نوشتار را می توان بارها خواند و به محتوای آن اندیشید	۹. گفتار (اگر ضبط نشده باشد) فقط یک بار شنیده می شود و قابل تدقیق نیست

ویژگیهای نگارش علمی

• از شش جهت می توان به بررسی ویژگیهای نثر علمی-پژوهشی پرداخت:

1. ساختار
2. سیر پژوهشی مشخص
3. رویکرد تحلیلی
4. استفاده از منابع
5. صراحت
6. زبان

ویژگیهای نگارش علمی

۱. ساختار

- نثر علمی دارای ساختار روشنی است. ساختار متن، چارچوبی است که در قالب آن می توانید متن خود را سامان بدهید و مطالب خود را به شکلی منطقی و مسنجم به مخاطب ارائه کنید. متنی که دارای ساختار روشن است به محتوای متن جهت می دهد و مسیری را تعیین می کند تا خواننده بتواند با حرکت در آن به آسانی محتوای متن را بفهمد. به عبارت دیگر، باید اطلاعات ارائه شده در نوشته خود را به شکلی روشن و قابل فهم سازماندهی کنید.

ویژگیهای نگارش علمی

۱. ساختار

- برای این که نوشته ی شما ساختار داشته باشد باید موارد زیر را انجام دهید:
1. تقسیم بندی پایان نامه (یا کتاب) به بخش ها (در صورت نیاز) و فصل های مشخص،
 2. در هر فصل از پایان نامه، یا در یک مقاله، قرار دادن نکات مشابه در قسمتهای جداگانه و عنوان بندی هر کدام از این قسمتها،
 3. تقسیم بندی هر قسمت به پاراگراف های مختلف،

ویژگیهای نگارش علمی

۱. ساختار

4. اطمینان حاصل کردن از این که هر پاراگراف فقط به یک فکر مرکزی و اصلی می پردازد،
5. بیان فکر مرکزی پاراگراف در جمله ای که در ابتدا یا نزدیک به ابتدای هر پاراگراف قرار می گیرد،
6. و پشتیبانی از این فکر مرکزی با چند جمله پشتیبان اصلی و فرعی.

ویژگیهای نگارش علمی

۲. سیر پژوهشی مشخص

- ۱. پرسش: هر تحقیقی مبتنی بر یک مسئله است که در قالب یک پرسش قابل بیان است. پرسش اصلی پژوهش را می توان به شکل صریح یا ضمنی بیان کرد. «تاثیرات تخریبی سازمانهای رسانه ای جهانی بر فرهنگهای ملی و محلی چه اندازه است؟» یک سوال صریح است. اما جمله-ی «جهانی سازی، نوعی استعمار جدید است» یک پرسش ضمنی است که می توان آن را به اشکال صریحی مانند «آیا جهانی سازی استعمار جدید است؟» یا «تا چه اندازه جهانی سازی استعمار جدید به شمار می آید؟» بیان کرد.

ویژگیهای نگارش علمی

۲. سیر پژوهشی مشخص

- **۲. فرضیه:** فرضیه پاسخی است مختصر و دقیق به پرسشی که در مقدمه مقاله مطرح می شود. نگارش نوشته های تحقیقی، مانند مقاله یا پایان نامه، مبتنی است بر یک ادعای اصلی که معمولاً «فرضیه» نامیده می شود. محقق باید پیش از نوشتن اثر، فرضیه را به درستی تدوین کرده باشد. سپس، هنگام نگارش اثر این فرضیه را با اتخاذ یک رویکرد استدلالی و منطقی به نتیجه برساند.

ویژگیهای نگارش علمی

۲. سیر پژوهشی مشخص

- ۳. پیوستگی متن: برای پاسخ به پرسش تحقیق، لازم است سیر استدلالی مشخصی را برگزیده، تا رسیدن به نتیجه ادامه دهید. به این ترتیب، باید نکاتی را که از فرضیه و مدعای شما پشتیبانی می کنند شناسایی کنید و با استفاده از شواهد مناسب آنها را بسط دهید. حرکت روان از یک نکته به نکته دیگر، یعنی حفظ پیوستگی متن بسیار مهم است. باید تلاش کنید از حاشیه پردازی، ایجاد انقطاع و شکاف در متن، و جهش ناگهانی در سیر منطقی متن پرهیز کنید.

ویژگیهای نگارش علمی

۳. رویکرد تحلیلی

- یک نوشته غیر تحلیلی مملو از توصیف است: فقط آنچه روی داده است و یا آنچه موجود است را بیان می کند و هیچ نوع تحلیلی ارائه نمی کند. عدم توانایی تحلیل، به ویژه هنگام نگارش پیشینه مطالعات در پایان نامه و مقالات تحقیقی دانشجویی، منجر به متنی بریده بریده و نامسجم می گردد. چنین متنی صرفاً فهرستوار به توصیف تحقیقات پیشین می پردازد بدون آن که از طریق مقابله و مقایسه آثار مختلف با یکدیگر، ارزشیابی هر کدام از آنها، اتخاذ یک موضع گیری مشخص و ارائه استدلال برای موضع خود رویکردی تحلیلی را مبنای بررسی پیشینه مطالعات قرار دهد.

ویژگیهای نگارش علمی

۳. رویکرد تحلیلی

- باید پذیرفت که متن علمی پیچیدگی های خاص خود را دارد که ناشی از پیچیدگی موضوع علمی مربوطه است. باید با تفکر صحیح بر این پیچیدگی ها مسلط شد و هنگام نگارش آنها را نشان داد. به طور کلی برای این که نوشته ی شما تحلیلی باشد باید اینگونه عمل کنید:

ویژگیهای نگارش علمی

۳. رویکرد تحلیلی

1. توضیح بدهید؛ دلیل ارائه کنید؛ نتایج را بسنجید و پیش بینی کنید
2. مقایسه، مقابله، و ارزیابی کنید
3. هر دو جنبه، یه جنبه های متعدد یک مسئله را در نظر بگیرید
4. موضع گیری کنید
5. از مدعای خود با شواهد موثق و قابل قبول پشتیبانی کنید
6. ادعاهای دیگران را به دقت مورد بررسی قرار دهید و در صورت نیاز شواهدی که استفاده کرده اند را زیر سوال ببرید
7. نتیجه گیری کنید
8. پیشنهاد بدهید و توصیه کنید.

ویژگیهای نگارش علمی

۳. رویکرد تحلیلی

- به طور خلاصه، تحلیل به معنای **حضور قوی نویسنده** در متن است؛ نویسنده ای که فقط اطلاعات خام را فهرستوار پشت سر هم نمی چیند، بلکه مقابله و مقایسه می کند، ارزیابی میکند، و به نقد می کشد.

ویژگیهای نگارش علمی

۴. استفاده از منابع

- برخی از انواع نوشته ها مانند رمان، شعر، گزارش، متون ژورنالیستی، و نوشته های غیر پژوهشی دیگر، هر چند ممکن است در آنها اشاراتی به صورت مستقیم یا غیر مستقیم به متون دیگر وجود داشته باشد، به نظر دارای هویت مستقل هستند. اما کلیه آثار علمی و دانشگاهی مبتنی بر منابع دیگر هستند. **نوشته های علمی باید در یک بافت علمی قرار داشته باشند** زیرا هیچ پژوهشی نمی تواند در خلاء صورت گرفته، بی ارتباط با تحقیقات دیگر باشد. این بافت علمی را آثار پژوهشی دیگری تشکیل میدهند که شما باید از آنها در نوشته ی خود استفاده کنید و به آنها ارجاع بدهید.

ویژگیهای نگارش علمی

۴. استفاده از منابع

- موضع گیری شما نسبت به منابعی که استفاده میکنید باید مشخص باشد. به عبارت دیگر، «صدای شما» در متن باید شنیده شود و از صدای نویسندگان منابع دیگری که در متن خود استفاده کرده اید متمایز باشد. پیروی از این قاعده در نگارش دانشگاهی برای دانشجویان و نویسندگان تازه کار بسیار مشکل است و نیاز به ممارست و دقت فراوان دارد. در پاراگراف زیر که از یک مقاله دانشجویی گرفته شده است، صدای نویسنده **قرمز** شده است:

ویژگیهای نگارش علمی

۴. استفاده از منابع

- **گفتمان اساساً مفهومی بسیار مبهم است که تعاریف متعددی برایش ارائه شده است.** لمبرشت (۱۹۹۸) معتقد است گفتمان جهانی انتزاعی است متشکل از بازنمایی-های زبان-شناختی در متن که از طریق فرآیند ارتباطات خلق میشود. تولان (۲۰۰۱) چنین انتزاعی را نمی-پذیرد و معتقد است بخش غیرانتزاعی متن هم میتواند گفتمان محسوب شود. او وجه انتزاعی و غیر انتزاعی گفتمان را گفتمان مستقیم و گفتمان غیر مستقیم مینامد. چتمن (۱۹۷۸) گفتمان را نمود و ابزاری می-داند که به وسیله آن محتوا انتقال مییابد (به نقل از آسابرگر، ۱۹۹۷). **رویکرد چتمن رویکردی آیینی است و بنا بر این کمتر از رویکردهای پیشین به گفتمان قدرت میبخشد.**

ویژگیهای نگارش علمی

۴. استفاده از منابع

- یک مترجم ادبی ماهر باید تمام ویژگیهای لازم برای ترجمه-ی خوب را داشته باشد. علاوه بر تسلط به زبان مبدا و مقصد، که کاملاً بدیهی است، مترجم خوب کسی است که دارای «قدرت انتزاع برای درک مقصود و توصیفات و استعاره-های نویسنده و روحیه تحقیق برای یافتن پاسخ سوالاتی که در حین ترجمه پیش می آید» (خزاعی فر، ۱۳۸۷، ص. ۴) باشد. ادبیات مملو از استعاره، تشبیه، صنایع دیگر ادبی، و مخصوصاً ویژگی-های فرهنگی است. اگر مترجم توانایی فهم این صنایع ادبی و انگیزه لازم برای تحقیق پیرامون مسایل فرهنگی مطرح در یک قطعه ادبی را نداشته باشد، بدیهی است که نمی-تواند ترجمه-ی خوبی از یک اثر ادبی به دست دهد.

ویژگیهای نگارش علمی

۵. صراحت

- متن علمی صریح است. نویسنده ی یک اثر علمی-پژوهشی باید اطمینان حاصل کند که معنای آنچه می نویسد کاملاً روشن و عاری از ابهام است. برای دستیابی به این هدف باید پرسشهای مخاطبتان را پیش بینی کنید. بنا بر این، در حین نگارش و بعد از نگارش هنگام بازبینی نوشته تان، تلاش کنید حدس بزنید خواننده تان چه پرسش-هایی خواهد پرسید. سپس، به این پرسشها در نوشته خود پاسخ دهید. برخی از پرسشهایی که ممکن است درباره ی کارتان پرسیده شود از این قرارند:

ویژگیهای نگارش علمی

۵. صراحت

1. منظور نویسنده از ذکر این نکته چیست؟
2. هدف از این نوشته چیست؟
3. چگونه این دو نکته (یا این دو پاراگراف) با هم مرتبط می شوند؟
4. شاهد این مدعا یا نکته کدام است؟
5. خود نویسنده در خصوص این مسئله چه دیدگاهی دارد؟

ویژگیهای نگارش علمی

۵. صراحت

اگر در نوشته ی شما پاسخ به این پرسشها در مکان مناسب یافت نمی شود، اثر شما فاقد صراحت است. دستور العمل های زیر کمک می کنند تا مقاله ای صریح و آشکار بنویسید:

1. مفاهیم کلیدی را تعریف کنید. اگر در ادبیات رشته شما تعاریف متعددی برای مفهوم مورد نظرتان وجود دارد، توضیح بدهید کدام تعریف مورد قبول شماست یا شما چه برداشتی از آن دارید.
2. توضیح بدهید قصد دستیابی به چه نتیجه ای را دارید؟
3. مطمئن شوید بین اندیشه ها و نکات مختلفی که ذکر کرده اید رابطه ای مشخص برقرار است.
4. اطمینان حاصل کنید که همه مدعاهای شما با شواهد مناسب پشتیبانی شده اند.
5. نسبت به مباحث مطرح شده موضع گیری کنید و مطمئن شوید که دیدگاه شما برای خواننده مشخص است.

تمرین

- برای جلسه یک موضوع محدود را در نظر بگیرید، حدود پنج تا ده منبع (اعم از کتاب یا مقاله) مرتبط با آن را شناسایی کنید، و از آنها یادداشت بردارید. سپس یک مقاله پنج-پاراگرافی درباره آن موضوع بنویسید. سعی کنید صدای شما در متن شنیده شود و از صدای نویسندگان دیگر متمایز باشد. ارجاعات را نیز به هر شکلی که مایلید بیاورید.

ویژگیهای نگارش علمی

۶. زبان

موضوع جلسه ی بعد:

ویژگیهای زبانی متون علمی-پژوهشی

نثر علمی به لحاظ زبانی دارای سه ویژگی کلی است: **عینیت**،
احتیاط آمیز بودن، و **رسمیت**.

